

UOT 371

Əsmət İdris qızı İsmayılxanova
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

İNTERAKTİV VƏ ƏNƏNƏVİ TƏLİM METODLARININ MÜQAYISƏLİ TƏHLİLİ

Асмет Идрис гызы Исмаилханова
доктор философии по педагогике, доцент
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ИНТЕРАКТИВНЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ

Asmat Idris Ismailkhanova
doctor of philosophy in pedagogy, associate professor
Azerbaijan State Pedagogical University

COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERACTIVE AND TRADITIONAL METHODS OF TEACHING

Xülasə. Müəllif bu məqalədə Azərbaycan təhsilinin dünya ölkələri standartlarının tələbləri səviyyəsinə qaldırılmasının iki istiqamətini göstərmişdir. İnteraktiv təlim metodlarının mahiyyət və məzmununu səciyyələndirmiş və əsas bir neçə cəhətini göstərmişdir. Müəllimin rəhbərliyi altında şagirdlərin hansı müsbət işlərə imza atdıqlarından bəhs etmişdir, müasir dövrdə həm inkişaf etmiş xarici ölkələrin təhsilə tətbiq etdikləri interaktiv metodların, həm də novator müəllimlərin qabaqcıl iş təcrübəsinin öyrənilməsi və təhsil-tərbiyə sahəsinə tətbiqini mərhələlərlə izah etmişdir. Hətta hər bir təcrübənin səmərəliliyini, müasirliyini şərtləndirən cəhətlərin müəyyən edilməsinə, bu cəhətlərin yeniləşdirilməklə tətbiqinə imkan yaradan metodları qeyd etmişdir. İnteraktiv təlim metodlarının xüsusiyyətlərini qeyd etmiş, ənənəvi təlimlə interaktiv təlimin oxşar və fərqli cəhətlərini təhlilini vermişdir.

Açar sözlər: *demokratikləşmə, fərdiləşmə, diferensiasiya, humanistləşdirmə, inteqrasiya, interaktivlik, standartlar, milli dəyərlər, modernləşmə, fasilitator, problem-situasiya*

Резюме. В данной статье автор показал два направления, с помощью которых возможно поднять уровень образования в Азербайджане до уровня мировых стандартов. Автор охарактеризовал сущность и содержание интерактивных методов обучения на основе нескольких основных аспектов этих методов. В статье повествуется о положительной деятельности учащихся под руководством учителя, поэтапно объясняется применение в современную эпоху интерактивных методов образования, используемых в развитых зарубежных странах, а также передовой опыт работы учителей-новаторов в области обучения и воспитания. Также упомянуты методы, позволяющие определить аспекты эффективности каждой такой практики и её соответствия современным требованиям, и применять эти аспекты путем их обновления.

Отмечены особенности интерактивных методов обучения, предоставлен анализ сходных и отличительных черт между традиционными и интерактивными методами обучения.

Ключевые слова: *демократизация, индивидуализация, дифференциация, гуманизация, интеграция, интерактивность, стандарты, национальные ценности, модернизация, фасилитатор, проблема-ситуация*

Summary. Author showed two possible ways to raise the level of education in Azerbaijan to the level of international standards. She characterized the essence and content of interactive methods of teaching based on several key aspects of these methods. The article describes the positive contribution of students

under the guidance of teacher, explains in stages the use of interactive methods of education in the modern era, as used in developed countries, as well as the best practices of innovative teaching for education. Author reviews techniques to identify aspects of the effectiveness of each such practice and their compliance with modern requirements, and to apply these aspects by updating them. The article also covers the features of interactive teaching methods, provides analysis of similarities and differences between traditional and interactive methods of teaching.

Key words: *democratization, individualization, differentiation, humanization, integration, interactivity, standards, national values, modernization, facilitator, problem-situation*

Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemi çox yüksək sürətlə inkişaf etdirilir. Təhsil sistemimizin dünya ölkələrinin standartlarının tələbləri səviyyəsinə qaldırılması bu sahədəki fəaliyyətin iki istiqamətdə təşkil edilməsi ilə əlaqədardır. Birincisi, Respublikamızın öz daxilində təhsilimizdə əldə edilmiş müvəffəqiyyətlərin öyrənilməsi, təhlil edilməsi və ümumiləşdirilməsindən ibarətdir. Belə ki, ümumtəhsil məktəblərində təlim-tərbiyə sahəsindəki nailiyyətlərin məzmunu və mahiyyətini öyrənməklə təhsilimizin indiki vəziyyətini müəyyənləşdirmək böyük əhəmiyyət kəsb edir və vətəndaş cəmiyyətinin yeni istiqamətdə formalaşdırılmasında hansı müvəffəqiyyətlərin əldə olunduğunu və gələcəyimiz üçün hansı əlverişli şəraitin yarandığını aşkara çıxarmağa imkan yaradır. Aparılan araşdırmaların nəticələri onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanda həm ayrı-ayrı fənn müəllimlərinin, həm də ümumtəhsil müəssisələrinin strukturunun müasir cəmiyyətin tələbləri ilə üst-üstə düşməsi nəticəsində həm hərtərəfli inkişaf etmiş şəxsiyyətin formalaşdırılması, həm qazanılan nailiyyətlərin düzgün qiymətləndirilməsi, həm də təhsilin idarə edilməsi istiqamətində əlverişli təcrübələr toplanmışdır. Həmin təcrübələrin ümumiləşdirilməsi, onlardan maksimum dərəcədə istifadə edilməsi ölkəmizin təhsil sisteminin milli zəmində qurulmasına böyük təkan verir.

İkinci istiqamət isə hər cəhətdən inkişaf etmiş xarici dövlətlərin təhsil təcrübəsində olan ən əlverişli məqamların öyrənilməsi, ümumiləşdirilməsi və milli dəyərlər nəzərə alınmaqla tətbiq edilməsi çox aktual məsələdir. Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra bu istiqamətdə mühüm addımlar atılmışdır. Pedaqoji yeniliklər kimi öyrənilən belə təcrübələrin keyfiyyəti vətəndaşlarımızın inkişaf səviyyəsi ilə müəyyən edilir və yeniyetmə və gənclərdə formalaşan həyat üçün zəruri olan bacarıqlar onların ümumi səviyyəsinin ən vacib göstəricisi kimi meydana çıxır.

Ənənəvi təlim metodlarının ən mühüm cəhəti ondan ibarətdir ki, hər hansı bir yanaşma təcrübə və ya eksperimental qaydada sınaqdan keçirilir, daha sonra isə lazımi innovasiyanın tətbiq olunmasına qərar verilir. XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanın təhsilinin yenidən qurulmasına qərar verildi və təhsilimizin qərb dövlətlərinin təhsilinə inteqrasiyası, modernləşdirilməsi, bu işlərin təşkilində interaktiv metodlardan istifadə edilməsi aktual problem kimi qarşıda dayanır. Bu cür problemlərin həll edilməsi üçün mühüm pedaqoji tədqiqatların aparılmasına çox böyük ehtiyac vardır. Azərbaycan Respublikasının təhsilinin inkişafı dinamikası, interaktiv metodlar sayəsində yaradılmış müəllif məktəblərinin, yenilikçi müəllimlərin iş təcrübələri öyrənilməli və digər ümumtəhsil məktəblərində tətbiq olunmalı, psixoloji-pedaqoji araşdırmalardan alınan nəticələr sistemləşdirilməli və təlim-tərbiyə prosesinin məzmunu bilavasitə yeniləşdirilməlidir. Təhsil-tərbiyə sahəsindəki bu problemlərin həll edilməsi ümumilikdə təhsilə, eyni zamanda, pedaqoji prosesə interaktiv metod anlayışının gətirilməsi qarşıda dayanan ən aktual problemdir və texnoloji yanaşmaların təhsilə tətbiqini tələb edir.

Müasir dövrdə həm inkişaf etmiş xarici ölkələrin təhsilə tətbiq etdikləri interaktiv metodların, həm də novator müəllimlərin qabaqcıl iş təcrübəsinin öyrənilməsi və təhsil-tərbiyə sahəsinə tətbiqi çox mühüm məsələdir. Hətta hər bir təcrübənin səmərəliliyini, müasirliyini şərtləndirən cəhətlərin müəyyən edilməsinə, bu cəhətlərin yeniləşdirilməklə tətbiqinə imkan yaratmaq lazımdır. Bəs görək interaktiv təlim metodlarının əsas mahiyyəti və məzmunu nədən ibarətdir?

Aparılmış pedaqoji tədqiqatların nəticələri onu deməyə əsas verir ki, müasir təlim texnologiyaları bu xüsusiyyətləri ilə səciyyələnir: - təlim prosesində müəllim fəaldır və şagirdləri də yaradıcı fəallığa cəlb edir; - aktiv fəaliyyət göstərən şagirdlərə elementar yaradıcı bacarıqlar verilir; - həm müəllim şagirdlərlə, həm də şa-

girdlər bir-biri ilə əməkdaşlıq edir; - hərəkətli, musiqili, rollu, didaktik, süjetli oyunlar təşkil edilir, müsbət psixoloji mühit və sosial bərabərlik üçün şərait yaradılır; - müəllim elə bir tematik material təqdim edir ki, o, həm hər bir şagirdin milli düşüncə tərzinin formalaşmasına, həm də yaradıcı təfəkkürünün inkişafına təsir edir. Bəs görəsən müasir pedaqoji texnologiyalar məktəblilərdə hansı müsbət keyfiyyətləri aşılayır: - hər bir hadisə haqqında müstəqil düşünmək və sərbəst fikir yürütmək; - topladığı və öyrəndiyi biliyi sərbəst şəkildə təhlil etmək bacarığı; - öz biliyini obyektiv qiymətləndirməyi bacarmaq; - müəllim və şagird yoldaşları ilə əməkdaşlıq etmək bacarığı (iş prosesində digər yoldaşları ilə işləməyi, problemin həlli prosesində işin bölüşdürülməsini bacarmaq); - onlarda digər yoldaşlarını dinləmək mədəniyyəti aşılamaq, onların fikirlərinə hörmətlə yanaşmaq və hər dəfə çətinliklə üzləşəndə dözümlü olmaq; - aldığı nəticənin düzgün olduğuna əmin olduqda onu həm izah, həm də sübut etmək bacarığı; - əməkdaşlıq şəraitində problemin həlli yollarını müəyyən etmək və düzgün qərar qəbul etmək.

Mövcud təlim texnologiyaları dərstdən əvvəlki hazırlıq mərhələsində fənn müəllimindən, dərslərin prosesində isə şagirddən fəal olmağı tələb edir. Texnologiyaların köməyi ilə təlimin təhsilverici, tərbiyəedici və inkişafetdirici funksiyaları özünü daha qabarıq göstərir. Bu da təlim prosesinin keyfiyyətinin yüksəlməsinə təsir göstərir. İnteraktiv təlim-tədris prosesinin düzgün təşkili və idarə olunması üçün tətbiq olunan metodların cəmidir. İnteraktiv təlimin bir neçə səciyyəvi cəhəti mövcuddur. Bunlar aşağıdakılardır: -hər bir fənn müəllimi şüurlu surətdə idraki problem situasiya yaradır; - bu problemin həll edilməsində hər bir şagirdin tədqiqatçılıq bacarığı formalaşır; - yeni biliklərin şagirdlər tərəfindən müstəqil kəşf edilməsi və mənimsənilməsi üçün şərait yaradılır. Bu cür yanaşmanın əsas cəhəti ondan ibarətdir ki, təlim həm məktəbliləri yeni biliklərlə silahlandırır, həm təfəkkürünü inkişaf etdirilməklə müstəqil şəkildə daha çox yeni biliklər əldə edirlər. Bunda əsas məqsəd şagirdlərdə müsbət əxlaqi keyfiyyətlər və qabiliyyətlər inkişaf etdirməkdən ibarətdir. Bəs görək şagirdlər müəllimin rəhbərliyi altında daha hansı müsbət işlərin yerinə yetirilməsinə nail olurlar? -Müəllimin seçdiyi, şagirdlər tərəfindən

asan dərk edilən, əsas tədris materiallarının öyrənilməsi zamanı əldə olunan faktların, qanunauyğunluqların aşkar edilməsinə; - onlardan nəticə çıxarmaq bacarığına; -ən vacib ümumiləşdirmələrin aparılmasına.

Təlim prosesində şagirdlərin mövqeyi kəşf etmək, bir sözlə, tədqiqatçılıq mövqeyidir. Şagird bacardığı qədər qarşısına çıxan problemləri həll edir. Təlim prosesində şagirdlər elmi bilikləri güclü axtarış və kəşflər sayəsində mənimsəyirlər. Təlim zamanı müəllimin əsas mövqeyi bələdçilik (fasilitator) etməkdir. Bəs müəllimin əsas rolu nədən ibarətdir? -Dərsin tədrisi zamanı problemlə vəziyyət (problem-situasiya) yaratmaq; -bu vəziyyəti planlı şəkildə qurmaq; - şagirdlərin tədqiqatçılıq qabiliyyətlərinin üzə çıxarılmasına şərait yaratmaq; -problemin müvəffəqiyyətlə həll edilməsinə kömək etmək.

İnteraktiv təlim metodunun aşağıdakı xüsusiyyətləri vardır: - təlim prosesinin subyekt – subyekt xarakterli olması; - şagirdlərin müstəqil öyrənmə bacarığı, fəallığı və sərbəstliyi; - bütün dərslər boyu şagirdlərin fəal olması; - problem-situasiyanın təlim prosesinin əvvəlində yaradılması, bütün dərslərin verilmiş problemin həll edilməsinə həsr olunması; - bu zaman istiqamətverici və düşündürücü suallarla şagirdləri müstəqil şəkildə yeni bilikləri kəşf etməyə yönəltmək; - dərstdə əks əlaqə yaratmaq, dərslərin dialoq şəklində təşkil etmək; -təlim prosesində qarşılıqlı fəaliyyəti və əməkdaşlığı təmin etmək. Bildiyimiz kimi, yeni pedaqoji təfəkkür bu prinsiplərlə xarakterizə olunur: demokratikləşmə, fərdiləşmə, diferensiasiya, humanistləşdirmə, inteqrasiya. Bu prinsiplər şagird şəxsiyyətinin inkişaf etdirilməsinə şərait yaradır. İnteraktiv metod təlim zamanı öyrəndənlə öyrənən arasındakı prosesin gedişindən, yəni dərslərin mövzusunun, şərhindən, istifadə olunan rollu oyunlardan, dialoqdan o an ortaya çıxan yanaşma və izahdır. Bu cür yanaşmalar qabaqcadan planlaşdırılmır, yəni dərslərin gedişi zamanı şagirdlərin sərbəstliyi, müstəqilliyi və ya onların müdaxiləsi zamanı meydana çıxır. Hətta interaktivlik şagirdlərin öz aralarında da olur. Təlim prosesində müəllimlə şagirdlər bərabər hüquqlu olurlar. Lakin bələdçi-fasilitator olaraq müəllim bir növ məsləhətçi vəzifəsini yerinə yetirir. Öyrəndənlərin hərəkətlərinə müdaxilə etməyərdən problem-situasiyanı yaradır, məsləhətlərini verir, axtarışı haradan

başlamağa yardım edir. Şagirdlər isə özləri öz aralarında diskussiya apararaq tədqiqatı sərbəst şəkildə aparırlar. İnteraktiv təlim dedikdə, təlim prosesində yaranan şagirdlərin öyrənmə bacarığı, qarşılıqlı anlaşma, əməkdaşlıq və öyrədən-öyrənən münasibəti başa düşülür. İnteraktiv (fəal) təlim metodunda isə şagirdlərin dərslərində yiyələnəli olduqları üsullar, vasitələr, fikirlər, işlər nəzərdə tutulur. Müasir dərslər müəllim öyrətmə prosesində xüsusi bacarıq və qabiliyyətlə qurulmalıdır. O, dərslərdə işgüzar mühit yaratmalıdır.

Belə ki: -təlim prosesində şagirdlərin müstəqilliyi təmin olunmalıdır; - verilən mövzuya müvafiq priyomlardan istifadə olunmalıdır; - interaktivlik və çeviklik təmin olunmalıdır; - problemlə təlimdən istifadə olunmalıdır.

İnteraktiv dərslərin müəllimi öz fənninə ciddi hazırlaşmalıdır. Hər bir mövzunun tədrisində müəllim nələri edəcəyini, hansı priyomlardan, üsullardan, vasitələrdən istifadə edəcəyini qabaqcadan müəyyənləşdirməlidir. Həmin mövzuyla bağlı elmi-texniki yenilikləri şagirdlərə anındaca çatdırməlidir. Şagirdlərin dünyagörüşünü inkişaf etdirmək üçün öz biliklərini də yeniləməli və daim yeni biliklərin axtarışında olmalıdır. Dərslərdə əyaniliyə xüsusi fikir verilməlidir. Müasir dərslər tək bilik verməklə deyil, eyni zamanda tərbiyələndirməyi də yerinə yetirməlidir. Təlim şagirdlərin mənəvi dünyasını zənginləşdirməli, onların əxlaqına təsir etməli, vətənpərvərlik, əməksevərlik, nəciblik kimi müsbət əxlaqi keyfiyyətlər tərbiyə etməlidir. Dərslərdə milli dəyərlər gözlənilməlidir. İnteraktivlik özündə dialoq, qarşılıqlı fəaliyyət göstərmək kimi müsbət keyfiyyətləri birləşdirir. Təlim prosesində hər bir yenilikçi müəllimlərin bir-birinin dərslərini dinləməsi, "açıq dərslər"lərin keçirilməsi, müəllimlərin tətbiq etdiyi metodların öyrənilməsi və yayılması faydalıdır. Bu zaman keçirilən dərslər tənqidi tənqiddən süzgəcdən keçir, ümumiləşdirilir. Eyni zamanda müəllimlər yeni metodları tətbiq etmə imkanını qazanırlar.

Müəllim təlim prosesini elə təşkil etməlidir ki, şagirdlər yeni bilikləri tədqiqat yolu ilə əldə etsinlər. Yəni dərslərdə problemin həlli qrup və cütlüklər formasında axtarılır, qruplar əldə etdikləri nəticəni özlərinin işçi vərəqlərində yazırlar və sonda həll etdikləri problemdən alınan nəticələrin təqdimatını keçirirlər. Bu zaman hər

bir qrup bu təqdimatda fəal iştirak edir, təqdimatın sonunda alınan nəticələr arasında əlaqə yaradılır, verilən məlumatlar sistemləşdirilir. Daha sonra tədqiqatın əvvəlində irəli sürülən fərziyyələrlə tədqiqatın yekun nəticələrinin müqayisəsi aparılır. Bu zaman şagirdlər nəticələrin hansının üst-üstə düşdüyünü, hansıların isə yeni olduğunun müşahidə edərək ümumi nəticəyə gəlirlər və problem qoyulur və motivasiya yaradılır.

Motivasiya isə təhrik etmədir. Öyrənmələrin dərk etmə marağını fəal şəkildə qoyulmuş problemin həll edilməsinə istiqamətləndirir. Motivasiyanın başqa bir vəzifəsi isə tədqiqat sualını ortaya qoymağa yardım edir. Tədqiqat sualı isə, öz növbəsində, həm ilkin fərziyyələr irəli sürməyə, həm də aparılacaq tədqiqat işlərinin düzgün təşkilinə şərait yaradır. Ənənəvi təlimdə ən mürəkkəb problem istifadə edilən pedaqoji texnologiyaların qeyri-çevikliyi idi. Bu cür təlimdə şagirdin əsas bilik mənbəyi həm müəllim, həm də dərsləklər və dərslər vəsaitləri idi ki, şagirdlər bununla kifayətlənirdilər. Müasir dövrdə isə mənbələr müqayisələnməz dərəcədə geniş və çoxçeşiddlidir. Elə ona görə də müasir təlimin əsas vəzifəsi şagirdlərə öyrənməyi öyrətmək, bilikləri sərbəst, müstəqil şəkildə əldə etməyə istiqamətləndirməkdir.

Dünya ölkələrinin təcrübəsindən aydın görünür ki, interaktiv təlim metodları təlimin keyfiyyətini artırmağa yönələn ən güclü vasitədir və bu metodlar dərslər şagirdlər üçün cəlbedici və maraqlıdır. Respublikamızda təhsil sahəsində mühüm layihələr həyata keçirilir. Bunlardan biri də təlim metodlarının tətbiqi layihəsidir ki, son dövrlərdə ölkəmizdə interaktiv dərslərin planlaşdırılması, hazırlanması üçün təcrübələr əldə edilmiş, ayrı-ayrı fənn müəllimlərində bu sahədə biliklər, bacarıqlar və vərdislər formalaşdırılmağa başlanmışdır. Lakin hələ də bu sahədə müəllimlər müəyyən problemlərlə üzləşirlər. Belə ki, yeniliklərin həyata keçirilməsi sahəsində təcrübələr çoxaldıqca yeni tədris materialına, metodik tövsiyələrə, yeni məlumat mənbələrinə ehtiyac yaranır. Onu da qeyd edək ki, əgər hər bir müəllim fəal təlimdən istifadə edərsə şagirdlərin idrak fəallığı və dərslər zamanı əməkdaşlıq həvəsi yüksələr. Fəal təlim modelinə bunlar daxildir: təlimin məzmunu, üsulları, öyrədici mühit və qiymətləndirmə.

Nəyi öyrətmək deyəndə təlimin məzmunu, necə öyrətmək dedikdə təlimin metodları, hansı şəraitdə öyrətmək deyəndə öyrədici mühit, komponentlərin səmərəsini müəyyən edən amillərə uyğun olan nəticənin aşkarlanması dedikdə isə qiymətləndirmə nəzərdə tutulur. Şagirdlər interaktiv təlimin tamhüquqlu iştirakçısı olurlar və əldə etdikləri elmi bilikləri kəşflər və axtarışlar hesabına öyrənirlər.

Bir çox xüsusiyyətlər mövcuddur ki, onları ancaq fəal təlimə şamil edirlər. Bu xüsusiyyətlər aşağıdakılardır:

-şagird təfəkkürünün sərbəstliyi və müstəqilliyi;

- öyrənənlərin fəal öyrənmə mövqeyi;

- şagirdlər arasında əməkdaşlıq və sinifdə onların qarşılıqlı fəaliyyəti;

- əsas məqsədə çatmaq üçün şagirdlərin öyrəndikləri bilikləri yaradıcı şəkildə tətbiq etməyə.

İnteraktiv təlimin müəllimi dərstdə hər bir şagirdə fərdi yanaşdıqda, şagirdlərin istər maraq

və qabiliyyətlərini, istərsə də bilik, bacarıq və vərdişlərinin inkişaf etdirilməsi üçün ən əlverişli metodlardan və müxtəlif informasiya texnologiyalarından istifadə etdikdə təlim prosesi daha maraqlı və səmərəli alınır.

Problemin aktuallığı. Təlim prosesinin müasirləşdirilməsi, ənənəvi təlim prosesindən interaktiv təlimə keçilməsi ümumtəhsil müəssisələrinin qarşısında ən aktual problem kimi dayanmışdır.

Problemin elmi yeniliyi. Müasir dövrdə təlim prosesində yeni konsepsiyalar tətbiq olunur. Buna görə də təlimin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün artıq interaktiv metodlardan istifadə etmək zəruridir. Məqalədə interaktiv təlim metodlarının əhəmiyyəti qabarıq şəkildə verilmiş və bu sahədə əldə ediləcək uğurlar haqqında geniş məlumatlar verilmişdir.

Problemin praktik əhəmiyyəti. Məqalədə bəhs olunduğu kimi ümumtəhsil müəssisələrində təlim prosesinin düzgün qurulması üçün interaktiv təlim metodlarından istifadə edilməsi müəllimlərin dərsi daha maraqlı və günün tələbləri səviyyəsində qurmasına vəsilə olacaqdır.

Ədəbiyyat:

1. "Təhsildə innovasiyalar haqqında" mövzusunda elmi-praktik konfransın materialları. 25 aprel 2014-cü il
2. Dəmirov A.H., Məmmədov S.M., İsmayılov Ş.N. Yeni təlim texnologiyaları və müasir dərslər. -Bakı:- 2007, -109 s
3. Paşayev Ə.X., Rüstəmov F.A. Pedaqoji innovasiyalar. Pedaqoji tədqiqatlar (elmi məqalələr məcmuəsi),- 2002, № 2-3

E-mail: a.ismayilxanova@gmail.com

Rəyçilər: *ped.elm.dok., prof. R.L. Hüseyinzadə*
ped.ü.fəls.dok., dos. H.A. Cəfərov

Redaksiyaya daxil olub: 08.06.2022